

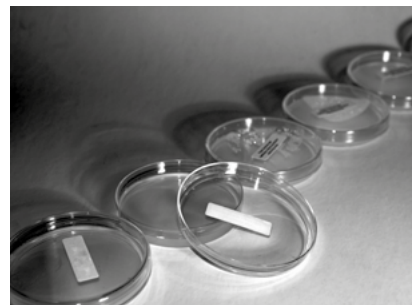
KRISTENT Perspektiv

9. ÅRG. NR. 2, 2006

Fagre Nye Familier

Et splittet Folketing har netop vedtaget at give lesbiske og enlige offentlig lægehjælp til kunstig befrugtning. Vi ser på de mange etiske problemer ved kunstig befrugtning.

Side 5

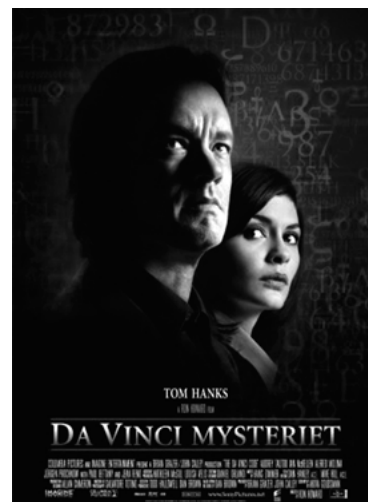

Jesu undere

I tredje artikel om tegn og undere er vi kommet til Jesu undere, der viser hen på Kristus, som frelseren og forløseren og den, som har al autoritet.

Side 2

OGSÅ I BLADET...

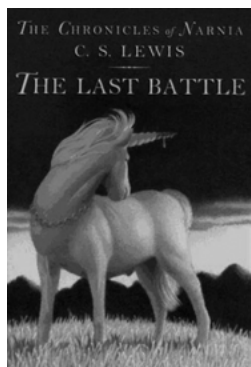
Kristen reaktion på Da Vinci

Om de kristne reaktioner på filmatiseringen af Da Vinci Mysteriet - blasfemi eller mulighed for at tale om Jesus?

Side 8

Vi anmelder også den meget omtalte film.

Side 9

Det Sidste Slag

Vi er nu kommet til den sidste bog i Narnia-serien: Det Sidste Slag.

Side 10

Barabbas

Dette nummers klassiker er Per Lägerkvists roman "Barabbas" - om det moderne menneskes troskrise.

Side 19

Hvorfor beder vi?

Fjerde artikel om den kristne og bøn stiller spørgsmålet: Hvorfor beder vi?

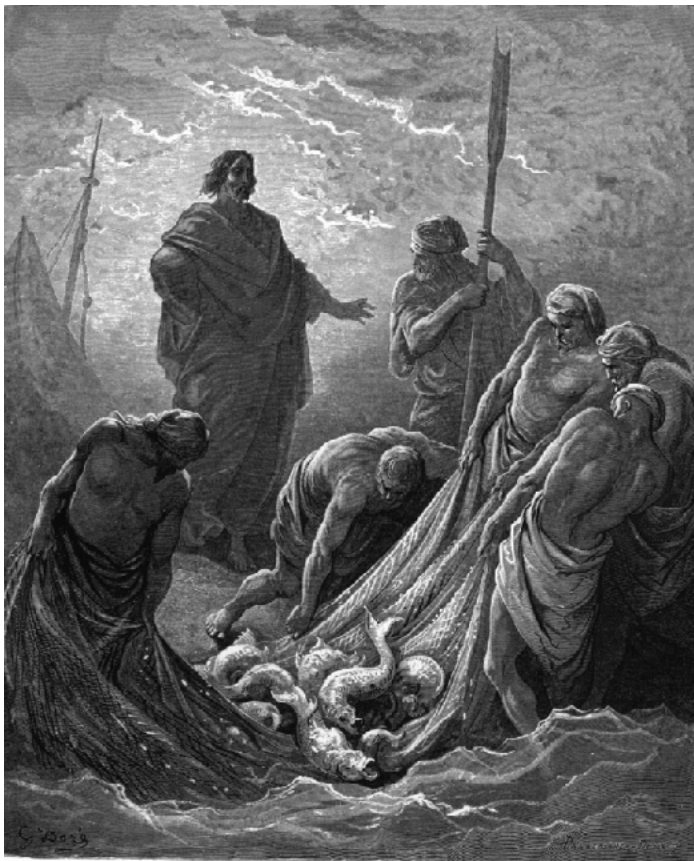
Side 17

Religiøse udtryk

Ud fra bogen "Religiøse Grundfarver" ser vi på tre måder at være religiøs på.

Side 14

Jesu undere

I tredje artikel om Tegn og Undere ser Louis Nielsen på Jesu undere.

I evangelierne begynder Jesus først sine undere efter sin dåb og salvelse med Helligånden. I legender om Jesu barndom begyndte han allerede sine undergerninger som helt lille. Men der er intet historisk belæg for, at disse legender skulle være sande. De historiske rammer, som vor Frelses liv sættes ind i Det nye Testamente, opsummeres af Peter som apostlenes talsmand i dagene lige efter himmelfarten, men før pinse med begyndelse i Johannes' dåb og afslutning "den dag, han blev taget op til himlen fra os" (ApG 1:22).

Markus Evangeliet begynder med Johannes Døberens fremtræden og introducerer herefter Jesu dåb og fristelse, hans første forkyndelse i Galilæa og kaldelsen af de første disciple. Straks herefter følger de første helbredelsesundere.

Johannes har sin helt egen indledning i form af en prolog, men straks han begynder fortællingen om Jesu liv, er planen den samme som i Markus; dog udelader Johannes beretningen om fristelserne i ørkenen, og Jesu første under efter Johannes er forvandlingsunderet ved brylluppet i Kana, om hvilket Johannes siger: "Dette gjorde Jesus i Kana i Galilæa som begyndelsen på sine tegn og åbenbarede sin herlighed, og hans disciple troede på

ham" (Joh 2:11).

De fire evangelier fortæller alle om Jesu liv i en frelseshistorisk kontekst og i sammenhæng med Israels historie. De ser ham alle som Israels håb, ja som menneskeslægtens håb, som den i hvem Guds løfter til fædrene opfyldes. Alle understreger hans syndfrihed, barmhjertighed og omsorg for især fattige og undertrykte. De understreger også den fjendtlighed, som mange modtog Jesus med. Og ikke mindst understreger de hans autoritet i ord og gerning.

Hele den sammenhæng må vi have med, hvis Jesu undere skal have fuld mening for os. Det går ikke an at betragte underne uden at medtage hele fortællingen, ligesom det heller ikke går an at demytologisere fortællingen, så det guddommelige og underfulde forsvinder.

Vi må læse evangelierne ligefremt som det står og følge fremstillingen af Jesus uden på forhånd at have afgjort med os selv, at sådan vil vi i hvert fald ikke læse dem. Alt det, vi i daglig tale kalder det overnaturlige eller det mirakuløse, skal det ikke binde mig på ærmet. Kommer vi med den indstilling, lukker evangeliet sig i for os, og vi kommer aldrig til at vide, hvem Jesus er.

Evangelierne blev ikke skrevet kun for

at informere, de blev heller ikke fortalt som en spændende fortælling; fra først til sidst er de "vidnesbyrd om Jesus", og de ønsker at overbevise om Jesus og forkynde ham, så læseren eller tilhøreren kommer til tro på Jesus og beslutter at følge ham.

Det vigtige spørgsmål, læsningen af evangelierne stiller mig overfor, er, hvilken slags person Jesus er, hvad er hans rolle i Guds plan, og hvad betyder han for min frelse og mit liv? Og hvad betyder han i Gudsriget?

Læser vi fortællingen om Jesus i sammenhæng med den store fortælling rækkende fra skabelsen og frem til "de nye himle og den nye jord", så bliver spørgsmålet ikke så meget om, hvorvidt de ting, som fortælles om Jesus, er mulige, men om de ikke netop er forventelige, fordi det er ham, det handler om?

Forskellige undere

Jesu undergerninger kaldes flere ting. "Undere", "mægtige gerninger", "tegn og undere"; i Johannes Evangeliet kaldes de konsekvent "tegn"; "undere" forekommer ikke i Johannes-Evangeliet; kun en enkelt gang har vi det i sammensætningen "tegn og undere".

Undergerningerne falder i flere kategorier. Der er helbredelsesunderne, og en gruppe under dem er uddrivelserne, hvor Jesus udfrier mennesker fra dæmoner og fra satans magt. Og så er der dødeopvækkelserne. Der er undere som Jesu gåen på søen, hans byden over storm og hav, forvandlingen af vand til vin ved brylluppet i Kana og bespisningsunderne. Disse undere vil vi normalt kalde naturundere.

Så er der undere som Jesu evne til at se klart til bunds i enhver situation, hans ekstraordinære fornemmelse af, hvor skoen trykker og hans visdom til at gennemskue, hvor fælderne er og visdommen til at give det både sande og rette svar, som ingen kan fælde ham på. Disse rækker lige fra at kunne se Natanael under figentræet til hans gennemskuen af ledernes hykleri og forsøg på at fange ham i ord til hans viden om, hvor Peter kunne finde mønten til at betale tempelskatten med. Endelig har vi et under som forbandelsen af figentræet, som ligesom falder lidt udenfor de her opstillede kategorier.

Alle de her nævnte kategorier af undere er undere Jesus gør. Men der er også de undere, som ledsager hans fødsel, død på korset, opstandelse, himmelfart og pinse. Dem bør vi også i højeste grad ofre vor opmærksomhed.

Nok så vigtigt, måske vigtigere endnu er, hvad underne betyder i budskabet om Jesus, hvad de skal fortælle os om Ham og det Guds rige, han er kommet med.

I Esajas' profetier kaldes Jesus "Underfuld Rådgiver, Vældig Gud, Evigheds Fader, Freds Fyrste" (Es 9:5). I disse titler gemmer sig allerede hele fortællingen om Jesus. Det er det, Jesus var, er og bliver for sit folk, det er det, inkarnationen lader konkret udfolde sig i denne ene og bestemte person, Jesus af Nazaret. Tilsvarende hedder det i den anden store gruppe af Esajas profetier om Jesus, profetierne om Herrens Tjener, at "Herrens Ånd er over ham", og at han "ikke sønderbryder det knækkede rør eller slukker den osende væge" (42:1;3), og at hans sår bringer os helbredelse (53:5 c).

Undere og frelsen

Kun i Skriftens lys forstår vi ret, hvad Jesu undere, ikke mindst helbredelsesunderne er. De er frelsesfortællinger, idet de peger ud over sig selv og hen til Jesus,

Underne peger ud over sig selv og hen til Jesus, Guds Lammet, som borttager verdens synd.

Guds Lammet, som bærer og borttager verdens synd. Opgøret med synden, djævelen og døden er i virkeligheden i forgrunden i dem; Jesus genopretter den faldne verden, bringer fred og forligelse mellem Gud og mennesker, fjerner keruberne med de flammende sværd og åbner vejen til Paradiset og Livets Træ.

Nogle af helbredelsesunderne er også lignelser, som foruden at være virkelige hændelser tillige er ment som illustrationer af, hvad Guds frelse er og det, den skænker mennesker.

Fordi Jesus er salvet med Herrens Ånd, og fordi han har helliget sig til i alle ting at gøre Guds vilje og søge Guds ære, så virker mægtige kræfter i ham, så ser han som ingen ser, forstår som ingen forstår, dømmer sandt og retfærdigt, giver sande og retfærdige svar, kan læge al slags sygdom og uddrive satan i hvilken skikkelse og med hvilken plage, han end tyranniserer mennesker.

Gud har i Jesus erklæret tyrannen krig, "den stærkere" er kommet og er gået frontalt til angreb på den Onde selv (Luk 11:21). Guds "finger" (hånd, arm) er i aktion, når Jesus uddriver dæmoner, og for alle med øjne til at se med er det dermed også åbenbaret, at "Guds rige er kommet til jer" (Luk 11:20).

Jesus helbreder syge, fordi han vil dø for mennesker, lide og mishandles for os, og dermed befri os ikke alene fra vores skyld og brøde, men også fra alle de følger, synden og faldet har trukket med sig ind i verden, ikke mindst sygdom og død. Jesus opvækker døde, for han sejrer over døden, og på den yderste dag er det hans røst, som kalder de døde til live.

Jesu frisættende undere er således ikke først og fremmest et spørgsmål om gaven og kraften til at helbrede - den er der mange, som har, også ikke kristne - men opgøret med alt det, som ødelægger livet og holder os fast i satans og syndens greb (Luk 13:16; Heb 2:15). Helbredelsesunderne var afgrænsede af, hvor Jesus færdedes, og de var midlertidige; de helbredte ville ikke igen få den sygdom, de var helbredt for, men helbredelsen garanterede ikke mod fremtidig sygdom og slet ikke mod døden. Men helbredelsen var tegn på den kommende frelse og på det Guds rige, hvor der ikke er død, sorg, pine og skrig (Åb 21:4), hvor livets træ med dets blade til lægedom for folkene er, og hvor ingen længere er under forbandelse (Åb 22:2-3). Som generelt i Jesu forkyndelse er der også i helbredelsesunderne et stærkt eskatologisk element.

Ikke alle, som oplevede Jesu helbredende gerninger, forstod dette. Jesus helbredte uden diskrimination og af ren og skær medfølelse. At bringe liv var en del af Jesu kald og mission (Matt 12:12; Mark 3:4; se også Mark 7:37). Evangelisternes ønske er bestemt, at vi skal tro og forstå og blive disciple af Jesus som også nogle af dem, han helbredte, blev det.

Mennesker blev helbredt og nød godt af Jesu undere uden nødvendigvis at komme til tro, men at de skulle møde Jesus og hans undere med tro og tillid er afgjort det dybere formål med at fortælle om dem.

"Jesus gjorde også mange andre tegn, som hans disciple så; dem er der ikke skrevet om i denne bog", nærmest slutter evangelisten Johannes sit evangelium med at skrive, og han fortsætter: "Men dette er skrevet, for at I (hans læsere dengang og siden) skal tro, at Jesus er Kristus, Guds søn, og for at I, når I tror, skal have liv i hans navn" (20:30-31).

Ikke opvisning i magt

På mange måder udfører Jesus sine undere med den største selvfølgelighed, men motivet er aldrig bare at demonstrere sin magt eller vinde berømmelse og omtale. Hans mirakler er aldrig opvisninger, og Jesus gør alt for at undgå at blive opfattet som en mirakelmager eller give liv og luft til falske messiasforventninger (se f.eks. Luk 19:11; Joh 6:14-15; 26).

Der er en diskretion over dem som

over så meget andet i Jesu liv; noget hemmelighedsfuldt, som tydeligt viser, at det handler om noget mere og langt dybere end det blotte under, noget som definitivt først er sket, når mennesker siger: "Gå bort fra mig, jeg er en syndig mand!", eller "Jeg tror, hjælp min vantro" eller hører Jesus spørge "Tror du på Menneskesønnen?" (Joh 9:35) og kan svare ham tilbage: "Hvem er det, Herre, så jeg kan tro på ham?" (Joh 9:36).

Undere og skabelsen

De såkaldte "naturundere" har samme formål og samme mission som helbredelses- og uddrivningsunderne, nemlig at fortælle os, hvem Jesus er. De identificerer ham som ophavet til skabelsen og til frelseshistorien og med Guds rige, både som det var og som det i sit komme skal blive.

Når Jesus stiller stormen på søen og vandrer på bølgerne, og når han mangfoldiggør de få brød og de få fisk til at kunne mætte tusinder, eller han forvandler vand til vin, er associationerne til Det gamle Testamente umiskendelige, både til skabelseshandlingen i 1 Mos 1, til Israels overgang over Sivhavet i 2 Mos 14 og 15 og over Jordan i Jos 3 og til Guds eskatologiske sejr over Livjatan (Kaos) (Sl 74:14; 104:26; Es 27:1), til mannaen i ørkenen og til Guds riges bryllupsmåltid i Es 25:6-10.

Som nogle af helbredelsesunderne fortælles ikke kun som beretninger om, hvad der vitterligt skete, men tillige som lignelser, således også med naturunderne. De er lignelser om Guds rige, og giver os bedre end ord og begreber kan gøre det en sanset fornemmelse af, hvad Guds riges virkelighed, og hvad det er og rummer.

Undere og autoritet

De "mægtige gerninger" er ligesom Jesu ord med til at underbygge hans myndighed og autoritet, akkreditere ham som den Faderen har givet magt på jorden og magt til at give evigt liv til alle dem, Faderen har givet ham (Joh 17:3).

Han ikke blot gør undere, han er selv underet over alle undere, alt det som indeholdes i "Underfuld Råd giver, Vældig Gud, Evigheds Fader" på en og samme tid og i en og samme person Gud og

Han ikke blot gør undere, han er selv underet over alle undere

mand.

Underne kan således ikke stå alene, men må forkyndes og forstås i nøje sammenhæng og samklang med evangeliets vidnesbyrd om Jesus, med Det nye Testaments kristologi. Ved mange moderne helbredelseskampagner får man desværre det indtryk, at det kristologiske vidnesbyrd om ikke helt savnes, så dog er stærkt underprioriteret i forhold til, hvad tilfældet er i Det nye Testamente.

Undere og visdom

Med til det samme vidnesbyrd om Jesus som underne og tegnene hører også hans unike visdom. Intet opfatter han galt, intet ord falder ved siden af, intet i noget menneske er skjult for ham, og intet øjeblik er det forkerte øjeblik.

Noget lignende kan ikke siges om nogen af os. Vi tager fejl, stiller de forkerte spørgsmål, misforstår, fejlfortolker, griber det forkerte øjeblik og forsømmer den rette anledning.

Aldrig så med Jesus. "Over ham hviler Herrens ånd, visdoms og indsigts ånd, råds og styrkes ånd, kundskabs og gudsfrygts ånd; han lever og ånder i frygt for Herren. Han dømmer ikke efter, hvad hans øjne ser, fælder ikke dom efter, hvad hans ører hører; han dømmer de svage med retfærdighed, fælder retfærdig dom over landets hjælpeløse" (Es 11:2-4).

Jesu selv er underet fra Gud, den store "gudsfrygtens hemmelighed", som Paulus kalder det, som "blev åbenbaret i kødet, retfærdiggjort i Ånden, set af

englene, prædiket blandt folkene, troet i verden, taget op i herligheden" (1 Tim 3:16). Hans undfangelse ved Helligånden og fødsel af en jomfru er unikt en guddommelig handling; kun Gud og Gud alene kan bringe noget sådant i stand.

Derfor introduceres også hans fødsel af himmelske budbærere. En røst fra Himlen hilser Jesus i hans dåb, og "Helligånden daler ned over ham i legemlig skikkelse som en due" (Luk 3:21-22). Efter fristelserne kom englene og tjente ham (Mark 1:13; Matt 4:11). På forklarelsens bjerg forvandles Jesus for disciplenes øjne, og guddomsherligheden bryder igennem, Moses og Elias viser sig, og en røst fra himlen hylder ham som "min elskede Søn i hvem jeg har fundet velbehag" (Matt 17:1-8).

I Getsemane kommer en engel fra himlen og styrker ham (Luk 22:43). I hans død på korset formørkes hele landet og "forhænget i templet flængedes i to dele, fra øverst til nederst. Og jorden skælvede, og klipperne revnede, og gravene sprang op, og mange af de hensovede helliges legemer stod op, og de gik ud af deres grav og kom efter hans opstandelse ind i den hellige by og viste sig for mange" (Matt 27:45; 51-53).

Også himmelfarten og Jesu tagen plads på Guds trone er ledsaget af tilsynskomsten af engle, som forkynnder for apostlene, hvad det er, der nu er sket.

Når Jesus lovede ikke at efterlade disciplene faderløse, men at han ville komme til dem, betyder det ikke alene, at han engang ved tidernes ende kommer i herlighed, men også, at han ville møde dem undervejs, kun sjældent synligt, men ikke mindre virkeligt af den grund.

Helligånden blev sendt pinsedag og bliver hos os til evig tid. Men også Jesus kommer til os og møder os i sit ord og ved sit bord, møder os som Livets brød, Livets lys og Livets vand, som klippen, der følger med (1 Kor 10:4).

Dagligt erfarer vi individuelt og som kirke fælleskab med ham og liv og arv med ham, ham som er det sande vintræ og på hvem vi får lov at være som grene. Også det er et under, som det er et under, at vi i det hele taget er hans og forbliver hans. At kende Jesus Kristus, Guds søn, Herren er at kende underet og leve i underet, at være i Faderen og i Sønnen, som er den sande Gud og det evige liv (1 Joh 5:20).

Fagre Nye Familier

De etiske problemer ved kunstig befrugtning

Det er 28 år siden, at verdens første reagensglasbarn, Louise Brown, blev født i 1978. Siden har kunstig befrugtning bredt sig alt eftersom lovgivningen i de enkelte lande er blevet mindre restriktiv og metoden mere sikker.

For mange ægtepar, der ikke kan få børn ad naturlig vej, lyder dette som et tillokkende alternativ, men har vi først som samfund accepteret, at befrugtningen kan ske uden for kroppen, åbner der sig nogle uhyggelige perspektiver.

Teknikken bag in-vitro fertilisering, som betyder befrugtning uden for kroppen, er kort fortalt: Kvinden gennemgår hormonbehandling, hvorved der produceres op mod 10-12 æg. Ægcellerne bliver taget ud af kvinden og befrugt med sædceller i petriskåle. Fosteranlæggene bliver "dyrket" og de bedst egnede kandidater bliver ført tilbage i livmoderen. Risikoen for abort af fostrene øges kraftigt med denne metode.

1. Krav om kontrol

Det er svært at undervurdere den betydning det har for vort syn på mennesket, at vi har fået kontrol med befrugtningen. Et frosset embryo i flydende nitrogen på et laboratorium tingsligger på en subtil måde vort forhold til hele livsproccessen. Det nye liv ses nu mere som et produkt af menneskets egen minutøse planlægning og teknologiske kontrol

Af Carsten Thomsen

med befrugtningen.

Ligger der bag kunstig befrugtning ikke et ønske fra mennesket om at tage styringen af livsproccessen ud af hænderne på Gud? Det er som om, at vi ikke vil overlade dette til "tilfældighederne", "skæbnen" eller "Guds vilje". Vi skal nok bestemme, hvem der kan være forældre, hvilke børn, der skal fødes, hvornår de skal fødes og hvor mange af dem.

Den enkelte lægger mere og mere vægt på retten til at kunne få fejlfri børn til tiden - ikke kun ægtepar, men også homoseksuelle, ældre og enlige, mens samfundet har en klar interesse i befolkningskontrol, så ingen svært handicappede, der ikke er produktive men behandlingskrævende, bliver født. Og forskermiljøet/erhvervslivet har store økonomiske interesser i at forske i fosteranlæggene, så de ikke sakker agterud i forhold til andre lande.

2. Mange forældre

Kunstig befrugtning åbner for et væld af alternative måder at blive forældre på. I et bibelsk perspektiv er det at blive forældre og få børn ikke en ret eller privilegium alle har. At få børn er en velsignelse af foreningen mellem mand og kvinde indenfor ægteskabets rammer, og det er Guds vilje, at forplantningen sker her.

Disse rammer, hvor et barn vokser op med to biologiske forældre, bliver sprængt med tilbuddet om at kunne modtage donorsæd fra en anonym mand eller donoræg fra en anonym kvinde.

Lad os forestille os et ægtepar, som ikke kan få børn, fordi de er ufrugtbare. Kvinden kan ikke producere æg, og mandens sædkvalitet er for dårlig. Med IVF-metoden kan de få et donoræg og hjælp fra en sædbank. Og måske har kvinden af bekvemmelighedsgrunde slet ikke lyst til at føde barnet selv, så de får fat i en rugemoder.

Nu kan dette barn vokse op med hele fem "forældre" at tage stilling til. To biologiske forældre, to plejeforældre og en rugemoder. Det er et tænkt eksempel, men perspektiverne er skræmmende.

Som kristne tager vi afstand fra enhver tanke om rugemødre, og donorer i forbindelse med kunstig befrugtning. At kvinden bliver gravid med en ukendt mand (godt nok kunstigt) går imod hele det bibelske syn på ægteskabet. Derved bryder man det unikke biologiske bånd mellem forældre og barnet.

Det introducerer en tredjepart i et forhold, som kan give et væld af problemer, bl.a. ægtefællernes forhold til barnet, når det kun er en af dem, som er den biologiske fader eller moder.

Nogle vil indvende at det samme sker ved adoption, men her er der jo tale om et i de fleste tilfælde forældreløst barn,

der får tilbudt det gode at få nogle sociale forældre, mens man ved sæd- eller ægdonorer bevidst på forhånd nægter et barn i bedste fald den ene biologiske forældre.

3. Menneskelige hybrider

Et område, som kraftigt må afvises er hele forskningen i menneskelige hybrider eller kimærer, noget som heldigvis stadig er forbudt i de fleste lande. I 2003 kunne kinesiske forskere fortælle, at de havde taget en ægcelle fra en donorkvinde, en ægcelle fra en 30-årig kvinde og blandet dem og derefter befrugtet det med en sædcelle. Barnet vil altså have to biologiske mødre. Eksperimentet mislykkedes dog, da kvinden aborterede.

Der er også hjælp på vej til homoseksuelle mænd. Man eksperimenterer med at befrugte to æg fra en kvinde og smelte æggene sammen til ét individ, som altså begge mænd har et faderskab til.

4. Lesbiske får børn

I Danmark bliver der nu også åbnet for nemmere adgang til IVF-behandlingen, så enlige og lesbiske kan få børn ved hjælp af donorsæd. Det højeste gode i det vestlige samfund er det personlige "frie" valg. Hvem skal fortælle mig, at jeg ikke må få et barn, bare fordi jeg ikke er gift med en mand, lyder argumentationen.

Men samtidig med, at dette ytres, nægter man i sin selvskhed det, som ethvert barn behøver: En fader. En fader er mere end blot donorsæd eller DNA. Og under påberåbelsen af sin personlige frihed påfører man barnet de efterfølgende traumer det er, når det senere hen ønsker at vide, hvem dets biologiske fader er.

I Danmark er der anonymitet både for sæddonorer og ægdonorer. Det er således ikke muligt at finde ud af, hvem ens biologiske fader eller moder er. I Sverige har man ophævet anonymiteten, men en svensk undersøgelse viste for nylig, at kun 10 procent af forældrene fortæller deres børn, at de er kommet til verden ved hjælp af en donor.

5. Fosterreduktion

Et andet problem med kunstig befrugtning er, at kvinden normalt stimuleres med hormoner, så der kan skaffes flere æg til befrugtning. Dette gør man for at

Det er absurd, at en kvinde, der ønsker at få børn, går igennem en opslidende proces med hormonbehandling og kunstig befrugtning for derefter at dræbe overskydende fostre.

øge chancerne for en vellykket graviditet. Blandt de op mod 10-12 befrugtede æg udvælges i dag to-tre æg, som lægges op.

Hvis kvinden bliver gravid med tvillinger, kan hun få foretaget en fosterreduktion. Den udføres ved, at en nål føres gennem den gravides maveskind ind til livmoderen og videre ind i fostrets brystkasse, hvor nålen placeres tæt på eller i fostrets hjerte. Herefter sprøjtes kaliumklorid ind, som får hjertet til at stoppe. Fostret dør og kommer ud sammen med det levende foster ved fødslen. Et bedre ord for det er vel: Fosterdrab.

Det er indlysende absurd, at en kvinde, der ønsker at få børn, går igennem en opslidende og dyr proces med hormonbehandling og kunstig befrugtning for derefter at dræbe overskydende fostre.

Selv Etisk Råd, hvis råd indimellem er en blandet fornøjelse, har set det groteske. De har foreslået, at man forebygger "flerfoldsgraviditeter" ved kun at tillade, at der sættes ét befrugtet æg op i kvindens livmoder, med mindre parret på forhånd erklærer sig villig til at tage imod mere end ét barn. I Danmark udføres der hvert år ca. 30 fosterreduktioner i forbindelse med reagensglasbehandling. Årsagen er, at chancen for at få tvillinger ved IVF er 25 procent mod én procent ved normale fødsler.

6. Den stærke overlever

At man har flere befrugtede æg til rådighed åbner op for fraserter af "uegnede" individer. Eller som en Fertilitetsklinik skriver det, "kun de pæne æg" bliver brugt.

Allerede før befrugtningen er det muligt med en frasertering, nemlig hvis manden i forholdet er ufrugtbar og der skal donorsæd til kunstig befrugtning. I Danmark er det lovligt at sortere efter

udseende ved at matche sæddonors fysik med manden i det modtagende par, så barnet kommer til at ligne faderen lidt.

Det er også teknisk muligt at bestemme, om det skal være en dreng eller pige, og der eksperimenteres med at udvælge befrugtede æg med særlige anlæg og evner, så man kan sortere efter intelligens eller kreative evner. Både kønssortering og sortering for særlige evner er forbudt i Danmark. I USA er markedet mere frit, og her kan man i dag købe sæd og æg med arvelige anlæg. Hvor effektivt dette er, ved jeg ikke så meget om.

Efter befrugtningen skal man udvælge de to-tre fosteranlæg, som skal lægges op i livmoderen. Her kommer den såkaldte præimplantationsdiagnostik ind i billedet. Man undersøger de befrugtede æg for arvelige sygdomme fx muskelsvind, blødersygdomme, kromosomafvigelser.

På Skejby Sygehus har man nu også åbnet for muligheden at sortere efter en bestemt vævstype. Dermed kan forældre, der har et alvorligt sygt barn, få en kunstig befrugtning, hvor man har udvalgt et fosteranlæg, der senere kan fungere som vævsdonor til det syge barn. Stamceller fra den nyfødtes navlesnorsblod kan så bruges til at kurere den syge søskende. Teknikken er endnu ikke særlig succesfuld.

Man kan selvfølgelig godt forstå, at desperate forældre føler sig fristet til at bruge denne metode, men igen: Man er nødt til at befrugte mange æg, vælge et og destruere de andre.

I 2002 stod en 14-årig pige, der led af aplastisk anæmi, over for dette valg. Men pigen og hendes moder sagde nej til, at moderen fik et donorbarn, der kunne levere den knoglemarv, som hun ikke selv kunne producere. Som pigen sagde i et interview: "Man slår ikke 12 børn ihjel for at redde ét". (RFM nyt efterår 2002).

Pandoras Æske er lukket op. Hvem bestemmer, hvilke fostre, som må overleve i fremtiden? Det vil skabe et stigende pres på alle, som vælger ikke at få foretaget nogen screening af fosteret. Hvis et mongolbarn bliver født, hvilken stigmatisering udsætter vi disse "uønskede" børn for? Vil vi have et samfund kun for raske, sunde, velfungerende individer? Eller er det ikke snarere en udfordring, at vi må elske alt det liv, der bringes til verden og omfatte det med Guds kærlighed? Det er skabt i Guds billede, og hvem er vi til at fortælle Skaberen, at det ikke er værdigt?

7. Nedfrosne æg

Et andet problem er de overskydende befrugtede æg. Hvad skal vi mene om disse? Er disse små embryoner på størrelse med et knappenålshoved blot celler og væv eller mennesker, som vi har en forpligtelse til at beskytte og værne om?

Svaret gav vi i sidste nr. omkring fosterets status. I et bibelsk perspektiv må vi fra befrugtningstidspunktet betragte dette som et menneske. Der er ingen naturlig grænse, vi kan trække, hvor dette foster pludselig bliver til et menneske og omgærdet af retten til at leve. Det har det lige fra befrugtningstidspunktet.

Hvad sker der med disse fosteranlæg? Der er tre muligheder. 1. De fryses ned for at kunne bruges senere. 2. De destrueres. 3. De bliver udnyttet til forskning.

I dag menes der at være opbevaret mindst 100.000 reserve-fostre i laboratorier alene i EU - i USA menes tallet at være rundt regnet 400.000. Langt de fleste er reserveret til forældre, der måske skal have en ekstra behandling eller prøve at få barn nr. to.

I Danmark har man lov til at nedfryse et æg i to år, men et nyt lovforslag åbner for at forlænge det til fem år. I sig selv er det betænkeligt at adskille befrugtningstidspunktet og fødslen. Mange etiske problemer opstår. F. eks. kan en afdød mand stadig avle børn. Hvem har retten til embryonet i tilfælde af skilsmisse, hvor kvinden efterfølgende ønsker at få lagt embryonet op og selv tage sig af barnet? Hvad med to søskende, som bliver befrugtet på samme tidspunkt, men den ene fryses ned og bliver født langt senere?

I øvrigt knytter der sig til nedfrysning af æg store kommercielle interesser. Da der ikke er nok donoræg i Danmark, ta-

ger ægtepar til udlandet. En overlæge på Fertilitetsklinikken ved Skejby Sygehus, skønner, at 40-50 kvinder bliver behandlet med donoræg om året, mens omkring 200-400 barnløse tager til udlandet, hvor de kommer til at betale op til 70.000 kr. for et æg. I USA er denne handel med æg langt mere kommerciel.

8. Destruktion/forskning

Hvis ikke ægteparret inden de to år har benyttet sig af muligheden for at få lagt de resterende nedfrosne æg op, så bliver de enten destrueret eller overgivet til forskning. Det er de færreste befrugtede æg, som egner sig til forskning, og forskermiljøet skriger på flere egnede æg.

Ifølge dansk lovgivning må der forskes på fostre i op til 14 dage efter befrugtningen, hvorefter de skal destrueres - og kun hvis målet er at forbedre teknikker til kunstig befrugtning og til genetisk fosterundersøgelse. I Storbritannien er det også tilladt at bruge disse fosteranlæg til stamcelle-forskning.

Forskning på embryoner og stamcelleforskning vil blive taget op mere indgående senere i denne artikel-serie.

Forskerne argumenterer med, at de befrugtede æg alligevel bliver dræbt, så hvorfor ikke udnytte dem til et godt formål, der kan hjælpe os til at forstå alvorlige sygdomme og helbrede en masse mennesker? Men at reducere et nyt unikt liv, skabt i Guds billede, til et industrielt produkt, til en klump væv, som kan dissekteres efter forgodtbefindende, må vi vende os skarpt imod.

Etisk forsvarligt?

Hvordan skal et kristent barnløst ægtepar så forholde sig til dette? Er det etisk forsvarligt at benytte sig af kunstig befrugtning, hvis de samtidig er overbevist

Vil vi have et samfund kun for raske og sunde individer? Er det ikke snarere en udfordring, at vi må elske alt det liv, der bringes til verden og omfatte det med Guds kærlighed?

om, at livet starter ved befrugtningen?

I princippet mener jeg godt, at kunstig befrugtning som metode kan forsvares, men det forudsætter, at der ikke bliver befrugtet overskydende æg, som så senere skal nedfryses eller destrueres. Og det forudsætter, at man hverken bruger donor-æg eller donor-sæd.

Metoden ændrer ikke noget fundamentalt genetisk ved menneskelivet, selvom befrugtningen sker i en petriskål.

Jeg siger i princippet, for det er stadigvæk en meget betænkelig metode, som må overvejes seriøst. Kun hver fjerde IVF-behandling fører til fødsel af et levende barn. Hvis man kun befrugter ét eller to æg (i stedet for de helt op til 10-12 æg, som ikke er ualmindeligt for at finde en egnet "kandidat"), så vil chancen for en vellykket graviditet være langt mindre.

Det er ikke de bedste livsbetingelser, man giver et nyt liv ved kunstig befrugtning, da mange af de befrugtede æg ikke er af tilstrækkelig god kvalitet nok til at kunne sættes op igen. Vil man udsætte det nye liv, som bliver skabt, for den øgede risiko?

Desuden bringer metoden noget kunstigt og unaturligt ind over hele menneskets formering, hvor barnet let kan blive betragtet som et produkt af teknologien. Og den åbner for så megen manipulation og uetiske metoder, at man fristes til at udbryde med dr. theol. Ole Jensen, som kategorisk sagde for nogle år siden: "Afskaf kunstig befrugtning!"

- Har man først accepteret, at befrugtning kan finde sted uden for livmoderen, kan man ikke længere styre udviklingen. Teknikken bliver en selvstændig magt, bliver dæmonisk - i stedet for at være det, den bør være: Et middel i menneskenes tjeneste.

Han har ret. 28 år med kunstig befrugtning har vist os, at vi ikke kan styre metoden.

En kristen reaktion på Da Vinci Myster-

Af Carsten Thomsen

Da Vinci Mysteriet er et pop-kulturelt fænomen, som kristne har reageret forskelligt på. Nogle har kaldt det blasfemi og demonstreret mod filmen og prøvet at boykotte den. Andre ser det som en mulighed for at diskutere deres kristne tro med kolleger og venner.

Det farlige ved bogen og filmen er, at den almindelige dansker ikke har ret megen kristendoms-bagage, når de læser bogen. Mange forkerte ting vil blive slugt som fakta. Ikke selve den opblæste sammensværgelses-teori, men fakta om Jesus, Maria Magdalene, disciplene og Det Nye Testamente bliver en mudret forestilling.

Desuden er Dan Browns bog en ret ensartet kritik af kirken som institution og af kristne generelt. Og her er den katolske kirke jo et oplagt mål for kritikken med den magtfulde plads, den indtager, med dens ubibelske hierarki af biskopper, kardinaler og pave osv.

Bogen udkom også midt i afsløringerne af overgreb på børn på katolske

skoler og lærestalter, hvilket gjorde sagen endnu mere speget.

Det er sørgeligt, at alle "kristne" i bogen enten er magtsyge biskopper eller sygeligt afsporede munke. Men det er blot med til at stadfæste det billede af kristne, der ofte skildres på film og i bøger som farisæiske, manipulerende og magtsyge.

Blasfemi eller vranglære

Jeg føler dog ikke, at bogen er direkte blasfemisk. Blot fordi man har en anden holdning til Jesus eller til kirken, end det ortodoks kristendom forkyn-der, er man ikke nødvendigvis blasfemisk.

En jøde er heller ikke automatisk blasfemisk, fordi han afviser Jesus som Guds Søn, og fordi han ikke tilbeder den ene sande Gud, som har åbenbaret sig i Jesus Kristus.

Bogens samlede budskab kan vel mere kategoriseres som vranglære end som blasfemi - og vi må passe på med ikke at blande de to sammen. Jeg synes ikke, at det er et gement forsøg på at håne

eller bespotte Gud - selvom bogen bestemt ikke er positiv over for kirken på nogen måde. Men det er en diskussion i en gråzone, hvor kristne vil reagere vidt forskelligt. Og jeg har da forståelse for katolikker eller andre kristne grupper, der ikke vil have noget med filmen at gøre.

Udfordring

Personligt har bogen udfordret mig til at læse en del om de første århundreder af kristendommens historie og tilblivelsen af Det Nye Testamente. Det er et spændende studium og bekræfter blot, hvor troværdige de bibelske skrifter er sammenlignet med dem, der fremdrages i Da Vinci Mysteriet - og sammenholdt med det senest opreklamerede "Judas Evangelium". Ikke den store afsløring, da Irenæus allerede i det andet århundrede beskriver dette evangelium og afviser det som et falsum.

Og jeg er glad for at kunne diskutere bogen med de mange af mine venner, som enten har set filmen eller læst bogen og kunne rette et par misforståelser.

Da Vinci Mysteriet – bog bliver til film

Af Carsten Thomsen

Mens Dan Browns roman Da Vinci Mysteriet var en spændende "page-turner", så er filmatiseringen af romanen blevet en lang og til tider kedelig oplevelse.

Romanen formåede at engagere os i fortællingen om de to forskere, der med politiet, logebrødre og katolske munke i hælene forsøgte at finde frem til Den Hellige Gral - samtidig fik man oplysninger vidt og bredt om kunsthistorie, Leonardo Da Vinci, korsriddere, hemmelige skatte, logebrødre og kirkehistorie (dog med en masse fejlagtige oplysninger).

Og Dan Brown holdt læseren fanget ved langsomt at løfte sløret mere og mere for den store hemmelighed om ægteskabet mellem Jesus og Maria Magdalene.

På film virker det bare ikke. Her er det selvhøjtideligt og tørt. Selvom filmen varer to og en halv time er den alligevel for kort til at fortælle historien rigtigt. Der er en masse løse ender, som forvirrer. Og ved at forsøge at koge den indviklede historie ned ender det med en masse

alvorsfuld snak og løftede øjenbryn, som ikke gør sig voldsomt godt på film.

I filmen jager man Maria Magdalenes relikvie, som siges at kunne afsløre "kilden til Guds magt på jorden" (øhh?) - og det vil bevise, at Jesus var "dødelig". Hvordan? Kan hendes jordiske levninger afsløre, at hun overhovedet var gift? Vel, der er mange ting i filmen, som ikke hænger sammen. Sidst i filmen ser man det så - Magdalenes kiste under Louvre - men man kunne så reflektere: Hvorfor er der ingen, som spørger om, hvor Jesu knogler er. Ville det ikke kunne ryste kristendommen?

Interessant er det, at filmen har givet hovedpersonen Robert Langdom (spillet af Tom Hanks) en lidt mere skeptisk attitude, hvilket giver mere modspil til den skræksikre professor, der udbreder sig om den store sammensværgelsesteori. Dog ender filmen med en udvandet humanistisk parole til den kvindelige forsker Sophie, der finder ud af, at hun faktisk ER den Hellige Gral - hun er en efterkommer af Jesus - eller er hun?

Vi efterlades med lidt tvivl, og så siger

Robert Langdom til hende: "du må tro på dig selv", hvilket vi jo har hørt mange gange før på film. Hvad betyder det egentlig om det er sandt eller falsk, så længe du tror på dig selv?

Bedre film

Instruktøren Ron Howard behøver ikke bekymre sig om filmens succes rent indtjeningsmæssigt. Det var næsten givet på forhånd med al den omtale.

Filmisk kan han derimod misundeligt kaste et blik på en anden film i genren, der kom for et års tid siden, "National Treasure". Lej den, hvis du ønsker en underholdende fortælling om tempelriddere, historiske hemmeligheder og kryptiske koder i gamle dokumenter.

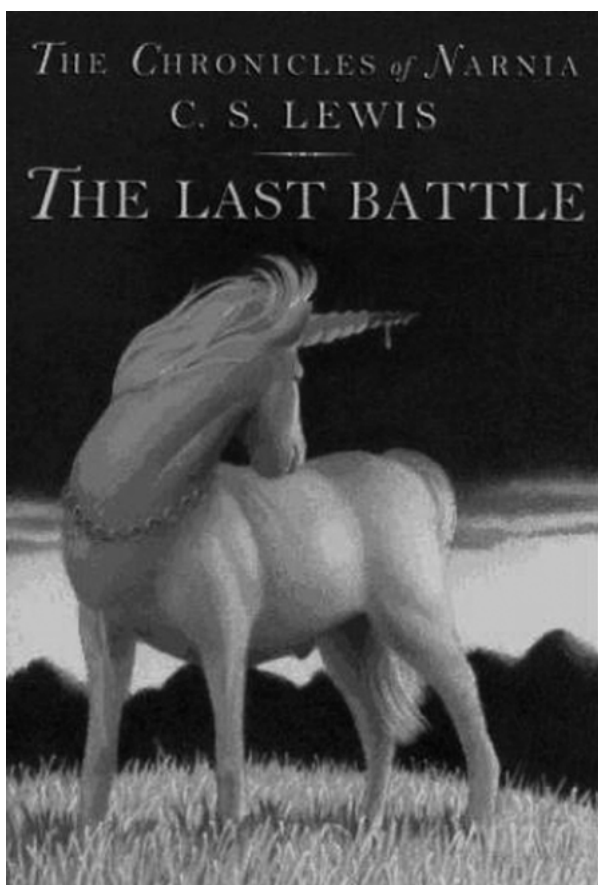
Den tager ikke - modsat Da Vinci Mysteriet - sig selv så seriøst, hvilket giver en vis distance til de fantasifulde løjer.

Vi er nu kommet til sidste bog i Narniakrøniken.

Det Sidste Slag er skrevet i 1956. Løven, Heksen og Garderobeskabet kom i 1950, og siden kom der en Narniabog mere i årene 51, 52, 53, 54 og 55.

Læs Louis Nielsens kommentar til kapitel 1 og 2.

Det Sidste Slag

N A R N I A

Det Sidste Slag - del 1

Endelig er vi kommet til den sidste bog i Narniakrøniken, “Det sidste slag”, skrevet i 1956, året efter “Trolldmandens nevø” og samme år som “Før vi får ansigt” (Dansk udgave, Credo Forlag 1999). “Løven, heksen og garderobeskabet” kom i 1950, og siden kom der en Narniabog mere hvert af årene 51, 52, 53, 54 og 55.

Vi har ofte under vore læsninger af Narniakrønikerne opholdt os ved, at de har, hvad vi kan kalde en historielinje med en skabelse som begyndelse og Aslans eget land som endemålet, og at begivenhederne undervejs foregår imellem de to yderpoler.

Narnia er “skyggelandet”, Aslans land er det egentlige og virkelige, det alle længsler er rettet mod, og det håbet har rettet sig imod i hver eneste af fortællingerne.

I “Det sidste slag” opfyldes alle disse længsler, alt imedens at Narnia forgår og for altid bliver borte, og børnene fra England mister livet i en togulykke, men nu begynder til gengæld det virkelige liv, den virkelige historie, det endeløse liv i evig fryd og gammen.

Men først er der en særdeles ond, grum og nederlagspræget historie, som må gennemleves, gennemlides og gennemstrides. Ikke mindst i denne bog mødes vi af eukatastrofen, den lykkelige katastrofe (Tolkiens ord for den uventede og mirakuløse vending i historien, som forvandler den fra det værst tænkelige til det ubeskriveligt lykkelige); en eukatastrofisk situation genfindes i alle Narniabøgerne som også i Tolkiens eventyr om Ringen, i fortællingerne om Harry Potter, ja i alle eventyr. “Det sidste slag” indbragte Lewis det britiske litterære selskabs medalje som årets bedste børnebog.

Finte - bedrageren

Lewis anslår allerede med bogens allerførste ord dens dominerende tema: at dette bliver det sidste, men samtidig også begyndelsen på den virkelige historie, den vi hidtil kun har oplevet som fantasi, som eventyr, som drama, som metafor,

som "skygge":

"I Narnias sidste dage, langt mod vest hinsides Lygtemarken og ikke langt borte fra det store vandfald, levede der en abe. Han var så gammel, at ingen kunne huske, hvornår han først havde slået sig ned på egnen, og han var den klogeste, grimme, mest rynkede abe, du kan forestille dig."

Heksen figurerer ikke - hverken som den hvide eller den grønne heks - i denne fortælling. Det onde eller ligefrem "den Onde" inkarnerer sig i denne fortælling i den gamle rynkede, grimme, men kloge abe, kaldet Finte i den danske oversættelse og Shift i den engelske original.

Finte er uden tvivl en god oversættelse af Shift. Det understreger det snu, underfundige og forræderiske ved Abens fremfærd; det onde kommer måske ikke så meget frem lige her. Finte påberåber sig en autoritet, han ikke har, foregiver at handle på Aslans vegne og bedrager Narnias indbyggere til at tro, at Aslan er kommet, ved at lade et stakkels æsel, Pusle, iklæde sig et dårligt tilpasset løveskind og ved lejlighed træde frem som var han Aslan.

Selv om både dette bedrag og alle de andre bedrag er let gennemskuelige, lader mange sig bedrage, ja selv "de udvalgte" står i fare for at lade sig føre vild. Der kan ikke være megen tvivl om, at parallellen til Finte i Det nye Testamente hedder Antikrist. Også han er gammel, og ingen ved, hvornår han har slået sig ned; han "er i verden" men er også kommende; "dyret", som Antikrist også kaldes, både "var og ikke er og vil komme".

At Lewis fremstiller ham som en abe er vel heller ikke tilfældigt. Vi har på dansk udtrykket "at efterabe", på engelsk "ape" med betydningen eftergøre, efterligne, ofte brugt med en ironisk undertone. Antikrist efterligner den sande Kristus, men gør det så umiskendeligt dårligt, at hele forestillingen bliver en parodi, en ironi. Aben er blandt dyrene den, som ligner mennesket mest, så meget, at en populær forestilling ligefrem hævder, at mennesket nedstammer fra aberne.

Fintes karakter er også helt modsat Menneskesønnens, - den sande Kristus' - karakter. Også Fintes relationer til æslet er gennemfalske og hviler på et stort bedrag. Alt ved Finte er falsk, foregivende at være venligt og tjenende, men er kynisk og manipulerende.

Narnia er "skyggelandet", Aslans land er det egentlige og virkelige, det alle længsler er rettet mod

Problemet, når sådant bedrag lykkes, er, at der er alt for mange servile mennesker til, alt for mange, som lader sig manipulere med, alt for mange fromme, som har et sentimentalt billede af godheden og derfor lader sig fange ind i det, som i virkeligheden er godhedens modsætning.

Forfører Pusle

Derfor er Pusle så let et bytte og mange andre med ham. For Pusle er god, gennemgod, men også naiv. Han er i bedste mening af ordet sød, men har ikke noget af den skarphed ("salthed") og dømmekraft, som også er en del af den sande godheds natur.

Værst af alt er Finte ond, som djævelen er ond, og ligefrem kaldes "den Onde". Ikke mindst kommer denne ondskab frem, da Finte efter udforskningen af det fundne løveskind øjner muligheden for med det at kunne få magten over Narnia ved at skræmme Narnia med en falsk Aslan: "Så fik han et ondt glimt i øjet, og han sagde "Det er et løveskind." Lewis er god til med en enkelt iagttagelse og en enkelt rammende kommentar at sige en hel masse.

Finte får hele tiden krammet på Pusle ved at ringeagte ham og ved at overspille det med hans ringe intelligens, også når Pusles tilbageholdenhed er grundet i en naturlig og instinktiv respekt for en skikkelse som Aslan. Mange såkaldte kloge mennesker i verden omkring os har desværre luret Finte kunsten efter og optræder over for dem, de kalder "enfoldige" og "primitive" med en lignende

arrogance som han. Og så er det i virkeligheden disse, Pusles åndsbeslægtede, som har fat i sandheden. Sagde Jesus ikke: "Salige er de fattige i ånden" og "salige er de sagtmodige"?

Finte, som ellers er gnaven og klynkende, er pludselig blevet i ganske godt humør. At udtænke snedige planer er den slags stof, væsener som han oplives ved. "Så svang han sig pludrende og grinende op fra gren til gren og gik ind i sit lille hus. Han fandt nål og tråd og en stor saks frem; for han var en klog abe, og dværgene havde lært ham at sy".

Indtil videre holder han sit forehaven skjult og "ønsker ikke, at nogen skal se, hvad han lavede". For det han havde tænkt, talte ikke dagens lys.

Det lykkes Finte at tilskære og sy løveskindet, så det kan dække Pusle, og få ham til at ligne en løve. Men kommenterer Lewis: "Ingen, som nogen sinde havde set en rigtig løve, ville have ladet sig narre blot et øjeblik. Men hvis nogen, der aldrig havde set en løve, så Pusle i løvehammen, ville de måske tro han var en løve, hvis han ikke kom for tæt på, og hvis lyset ikke var for kraftigt, og hvis Pusle ikke skrydede eller klaprede med hoven".

Falske Messias

Det er måske ikke helt ved siden af at foreslå, at Lewis gerne vil have os til at tænke over den gåde, at så mange lader sig bedrage til at tro på den falske Messias, når han er så langt fra at ligne den sande Messias som Pusle var fra at ligne den sande og ægte Aslan? Men det er, hvad mennesker gør. Jesus forudsagde selv det med de mange falske Krister; Paulus profeterer, at "Antikrists ("den lovløse") komme er Satans værk og sker med al kraft og med løgnetegn og løgneundere og med al uretfærdighedens bedrag over dem, der fortæbes, fordi de ikke har taget imod kærlighed til sandheden, så de kunne blive frelst", og Johannes skriver, at de "som bor på jorden, og hvis navne ikke fra verden blev grundlagt, står skrevet i livets bog, vil undres, når de ser dyret, som var og ikke er og vil komme".

Finte prøver også at få Pusle til at tro, at Aslan ligefrem synes om det, han har gang i. "Han har sendt os løveskindet med vilje", påstår Finte, for at "vi kan rette op på tingene her i Narnia. Men

under alle omstændigheder dukker han jo aldrig op. Ikke længere.” Finte benægter ikke, at Aslan findes. Dermed kommer han ingen vegne. Men han introducerer en anden Aslan, en han har skabt, og som han kan manipulere med. Og han benægter, at Aslan nogensinde vil komme igen.

Det er netop disse elementer, al forførelse inddrager, og det er den strategi, forførelsen kan lykkes med. Men Himlen lytter ikke tavst til Fintes provokation, men sender et voldsomt jordskælv og begge dyrene, både Finte og Pusle kastes omkuld.

Pusle ser jordskælvet som et tegn og en advarsel. Indledningsvis gør Finte det samme, men hurtigt får han det til at være et godt tegn, et tegn på, at “den rigtige Aslan” (Pusles Aslan, men ikke Fintes Aslan, for Finte anerkender kun sig selv) bifalder og sanktionerer Fintes plan. “Og nu, Pusle, er du nødt til at gøre, som jeg siger. Og så skal du lade være med at sige mig imod. Du ved jo godt, at du ikke har forstand på den slags ting. Hvad ved et æsel om tegn og varsler?” På den måde tvinger Finte sin version af historien ind på folk. Kun den er gangbar. Alle som mener noget andet er dumme og uvidende, og snart vil de blive opfattet som folkefjender, man uden videre kan slå ihjel.

Det skal blive spændende at følge den videre historie.

Kongens ubesindighed

Som ordet “sidste” nærmest indledte bogens indledende kapitel, indleder det også kapitel 2: “Godt tre uger senere sad den sidste af Narnias konger under det store egetræ”. Lewis mener det virkelig alvorligt dette med den sidste. Denne den sidste konges navn er Tirian, han beskrives som ganske ung, kun mellem 20 og 25 år, “hans skuldre var allerede brede og stærke og hans lemmer muskuløse, men hans skæg var endnu tyndt. Han havde blå øjne og et frygtløst, ærligt ansigt”. Alene ud fra beskrivelsen af ham holder vi allerede af Tirian, men samtidigt fortæller omtalen af hans tynde skæg os, at han endnu mangler en hel del i visdom og erfaring. Kapitlets overskrift er også “Kongens ubesindighed”.

Kongen og hans ven og mest fortrolige, enhjørningen Ædelsten er på en ti dages retræte i en lille jagthytte i det

yderste af Narnia. Nogle fugle fortæller dem, at “Aslan er her, Aslan er kommet tilbage til Narnia”. Senere er det nogle egnen, som fortæller den samme nyhed og endelig en købmand fra Calormen og nu til sidst en grævling, som hævdede, at han havde set Aslan.

En lille tvivl nager hos Enhjørningen. Taler rygterne sandt? Men både han og kongen afviser tvivlen, for glæden er for stor; måske var tvivlen ligefrem opstået, fordi glæden var for stor og for overvældende? En association til Jesu ord til sine disciple om genkomsten kan måske høres her.

For Jesus advarede sine disciple om, at de ville komme til at høre meget et “Se, her er Kristus!” eller “Her er han!”, men at de ikke skulle tro det, fordi som Jesus fortsatte med at sige, så ville der “fremstå falske kristus’er og falske profeter, og de skal gøre store tegn og undere for om muligt at føre selv de udvalgte vild”.

Rundvid

Men hør, nu skete der igen noget. Tunge hovslag hørtes, og en en stor, tung kentaurer kommer galoperende. Hans navn er Rundvid, et navn som uden tvivl associerer til hans store og omfattende visdom og viden. Hans engelske navn er Roonwit. Rundvid får som velkomst rakt et bæger og siger, idet han løfter det til munden: “Jeg drikker først Aslans og sandhedens skål, herre, og dernæst Eders Majestæts”.

For Rundvid (og ikke mindst i den forhåndenværende situation) er “sandhed” en meget vigtig ting, og iøvrigt sådan knyttet til Aslan, at man ikke kan have den ene uden også at have den anden. Netop dette om “Aslan og

sandhed” er, hvad de trofaste i Narnia nu mest trænger til at blive mindet om og holde fast ved.

Rundvid har også hørt rygterne om Aslans tilbagekomst, men han er ikke glad. Tværtimod er han dybt urolig og meget bekymret. Han er overbevist om, at rygterne om Aslans tilbagekomst er løgn. Og han begrundet det med stjernerne, de stjerner, der aldrig lyver, hvor både mennesker og dyr gør det. Disse stjerner har Rundvid studeret i mere end en menneskealder, for kentaurere lever længere end mennesker.

At studere stjernerne og himmeltegnene forbinder vi normalt med noget okkult og med noget, vi som kristne tager afstand fra. Men lige her er der grund til at tøve en kende, før vi drager forhastede slutninger og måske mistænker Lewis for at applaudere astrologi.

I apokalyptisk sprog i både Det gamle - og Det nye Testamente tales der meget om himmellegemerne som apokalyptiske varsler om verdensomspændende rystelser og omvæltninger, om verdensrigernes undergang og de sataniske horders nedstyrtning og tilintetgørelse og om Guds evige riges endelige komme.

Det er denne forestillingsverden, vi skal ane bag Rundvids henvisninger. “Solen” sagde Jesus, “skal efter trængselen i de dage formørkes og månen ikke skinne og stjernerne falde ned fra himlen og himlens kræfter rystes”. I Johannes’ Apokalypse er der flere sådanne henvisninger. Og Peter skrev: at vi “gør ret i at være opmærksomme på det profetiske ord som på en lampe, der skinner på et mørkt sted, indtil dagen bryder frem, og morgenstjernen stiger op i vores hjerter”.

Kongen og Ædelsten er dog ikke tilbøjelige til at tro Rundvid. De ræsonnerer klogt med, at Aslan er stjernernes skaber, ikke deres slave, og at han ikke er en tam løve. Men vi fornemmer bag deres helt rigtige ord, at de mere taler som lærde “Aslanloger” end som nogle, der har et personligt kendskab til Aslan, og i virkeligheden ophæver de ved deres “aslanlogi” Aslans egne ord og myndigheden bag disse ord. Det vil altid være kirkens fare, at vi kommer til at gøre det, ikke mindst som vi nærmer os endetiden og står midt i den. Der var en virkelig grund til, at Jesus advarede og sagde: “Tag jer i agt, hold jer vågne!”.

Narnias grundvolde

Men både Tirian og Ædelsten skulle snart få sådanne ting at se, som gjorde dem bange, og som også kaldte alle mulige spørgsmål frem og fik tvivlen til at nage. Hvad var det, der var ved at ske med deres elskede Narnia, og var det virkelig Aslan, der stod bag? Var det virkelig ham, som var kommet? og hvorfor var han pludselig så anderledes end den, alle de gamle historier berettede om? "Aslan," sagde kongen omsider, meget lavmælt. "Aslan. Kan det være rigtigt? Kunne han finde på at fælde de hellige træer og myrde dryaderne?" "Medmindre dryaderne har gjort et eller andet frygteligt" mumlede Ædelsten. "Men at sælge dem til calormenerne?" sagde kongen. "Er det muligt?" Jeg ved det ikke," sagde Ædelsten mismodigt. "Han er jo ikke en tam løve".

Tirian og Ædelsten blev mere og mere fortvivlede som de begyndte at vandre hen mod skoven, hvor træerne blev fældet. Den vandring burde de ikke have indledt, for alene kunne de intet stille op. Men de var for vrede til at tænke klart. Og Lewis føjer til "Og deres ubesindighed skulle bringe meget ondt med

sig". Vi aner allerede det værste. Lidt efter er deres fortvivelse så stor, at de ser sig lykkeligere som døde end som levende.

Det, der bliver hugget omkuld her, symboliseret ved de ældgamle træer, hvis oprindelse fortaber sig i selve Narnias skabelseshistorie, er et uheldsvangert varsel om, at der røres ved selve grundvoldene i Narnia, og at de vakler, og at det kun er et spørgsmål om tid, før Narnia ikke er mere.

Vi kan sagtens forstå kongens og enhjørningens fortvivelse. Glæden ved rygten om Aslans tilsynkomst er forvandlet til dyb angst, ja ligefrem gru. Saligere at være død end levende. Skønt kun i begyndelsen af tyverne føler Tirian, at han har haft sin tid og har levet for længe. Også træet, som kaldtes Det værnende Træ, og som en tid lang skulle beskytte Narnia mod det ondes indtrængen, er fældet. "Kun en grim vej skar sig som et åbent sår gennem skoven."

Det er en spændende iagttagelse både her i de indledende kapitler og senere i bogen, at Lewis følger det apokalyptiske oplæg, som Det nye Testamente præsenterer os for så nøje. Ikke med de samme ord og de samme billeder naturligtvis, for

det her er Narnia, en fiktiv verden, og ikke denne jord eller denne verden, som den fra et apokalyptisk synspunkt vil se ud, når endetiden er over den. Men hentydningerne er ikke til at tage fejl af for en læser, som er fortrolig med dem, og som Lewis var fortrolig med dem.

Det værnende Træ er blevet fældet; og det onde har uindskrænket adgang. I Paulus' apokalyptiske oplæg i 2 Thes 2 tales der også om noget eller nogen, "som holder igen" og som først må fjernes. Men når det eller den er fjernet, vil "den lovløse" også træde frem.

Det hele er så forfærdelig sørgeligt. Ikke alene fældes de levende og besjælede træer, også de talende heste er blevet træk-og lastdyr og bliver mishandlede. Narnias frie skabninger er blevet trælle.

Narnia er blevet solgt til calormenerne, deres bitre fjender fra tidernes morgen, antagonisten og modstykket til alt, hvad det frie og frihedselskende, muntre Narnia stod for. Kan det virkelig være Aslans værk? Er Aslan virkelig kommet? Til alt det forfærdelige, som sker, føjer sig som den bitreste af alle smerter usikkerheden, som dette spørgsmål vækker. Men det går vi videre med i de næste kapitler.

Sæt X i kalenderen:

24. seminar - 2006:

I København: Lørdag den 28. oktober.

I Odense: Lørdag den 18. november

Tre måder at være religiøs på i dag

Med udgangspunkt i bogen “Religiøse grundfarver” ser Louis Nielsen på tre måder at være religiøs på i dag.

I en anmeldelse i Kristeligt Dagblad for onsdag den 3.maj under titelen “Folkekirkens mange farver” anmeldes bogen “Religiøse grundfarver - Peter L.Bergers sociologi i anvendelse på folkekirken” af Steen Marquard Rasmussen. I bogen omtales tre måder at være religiøs på i dag.

1. Den deduktive - karakteriseret ved, at traditionen - evangeliet og trosbekendelsen - anses for givet som indiskutabel autoritet og skal videregives til antagelse eller forkastelse. Her går man ikke på kompromis med tidsånden, her indgås ingen “handel med moderniteten”. “En sådan form for fundamentalisme finder man hos to i øvrigt forskellige grupper som Tidehverv og Indre Mission”.

2. Den reduktive - her accepterer man derimod den moderne tidsånds vilkår med “de videnskabelige landvindinger”. Her afmytologiserer man ind til benet. Den menneskelige fornuft er den afgørende instans.

3. Den induktive - som lægger vægten på individets religiøse erfaring. Her er valgfrihed og søgen blevet det væsentlige.

I bogens forord omtaler forfatteren, at Peter L.Berger i sin bog tager afsæt i de tre store teologer Karl Barth (den deduktive måde), Rudolf Bultman (den reduktive) og Friedrich Schleiermacher (den induktive). Og han siger: “Jeg rendyrker de tre metoder, der i dansk sammenhæng når deres spidsformulering hos hhv. Poul Hoffmann, Thorkild Grosbøll og Benny Alex. Allerede i indledningen til bogen stiller forfatteren sine tre teser op:

A. Ligesom vi har tre grundfarver (gul, rød og blå), kan man i det moderne samfund være religiøs på tre grundlæggende forskellige måder. Tesen er altså, at man kan beskrive en hvilken som helst religiøsitet i befolkningen som en specifik blanding af tre grundformer, ligesom kunstmaleren kan skabe alle mulige farver ved at blande de tre grundfarver.

B. De tre religiøse grundformer er fundamentalisme, rationalisme og synkretisme, og de udgør sammen med især to blandingsformer fem centrale måder at være religiøs på i dagens Danmark.

C. Den aktuelle folkekirkelige debat udtrykker forskelle, der kan opfattes

som brudflader mellem de tre religiøse grundformer.

Steen Marqvard Rasmussen formulerer også de tre grundformer at være religiøs (kristen) på i relation til holdningen til Bibelen som: "Bibelen har altid ret", "Bibelen er på linje med andre fortællinger" og "Bibelen som én blandt flere veje".

Kristen på én måde

Umiddelbart vil vi hellere tale om at være kristen end tale om at være religiøs. Vi kan vist roligt fastslå, at religiøs kan man være uden at være kristen, og omvendt kan man sagtens være kristen uden at være religiøs. Kristen eller ikke kristen er ikke et spørgsmål om religion, men et spørgsmål om tro på Herren Jesus Kristus og om efterfølgelse af Jesus.

Men kan man så være kristen og selv vælge på hvilken måde, man vil være det? Det er et langt mere påtrængende spørgsmål i dag, end mange af os måske forestiller sig.

Mange vil sandsynligvis svare: Naturligvis kan man det. Men hvem kan give os et virkelig klart og definitivt svar på det spørgsmål. Tidligere var det måske ikke så svært at besvare som i dag. For dengang ville man bare have henvist til Bibelen, og med det var alt sagt.

Dilemmaet i dag er bare, at det i vide kredse af kristenheden har tabt sin gyldighed at afgøre alle ting ved at henvise til Skriftens autoritet. Sola scriptura (Skriften alene) afgør ikke længere enhver sag, som det gjorde for reformationens fædre.

I en kronik i Kristeligt Dagblad om dr. Philip Jenkins besøg i Danmark i begyndelsen af maj refererer kronikkens forfatter Hans Raun Iversen til to biskopper, som sidder sammen i en bibelstudiegruppe. Den ene er afrikansk anglikaner og den anden er fra den amerikanske episkopale kirke.

Afrikaneren glæder sig over Skriftens klarhed og de stærke retningslinjer, han her finder for sit liv og virke. Han har det som Martin Luther, der sagde "Bibelen er levende. Den har hænder, som griber fat i mig. Den har fødder og løber efter mig".

Amerikaneren understreger gentagne gange, at Skriften må læses kritisk og i lyset af, hvad den nyeste eksegetiske videnskab har at sige. Til sidst bliver det

"Jesus understregede igen og igen sit ords autoritet, evige gyldighed og uforgængelighed"

for meget for den afrikanske biskop, der ophidset udbryder: "Hvis I ikke selv tror på Bibelen, hvorfor havde I så travlt med at bringe den til os i Afrika?"

Guds ords autoritet

Som en analyse af tidens tendens i den religiøse søgen er kategorierne, deduktiv, reduktiv og induktiv uden tvivl nyttige og interessante, men spørgsmålet er, om man trosindholdsmæssigt, historisk og reelt kan være kristen på nogen anden præmis end den deduktive.

At mange energisk vil hævde, at de med god ret er det på den reduktive eller den induktive præmis står temmelig klart, og om de er det, er ikke op til os at afgøre, men er alene et spørgsmål mellem dem og Gud, som ene af alle kender menneskers hjerter, og alene afgør, hvem der kender ham og hvem, der ikke gør.

Det er blevet sagt, at i dag er det positivt og en dyd at søge, men ikke at finde. Og det kan der være noget om. Bibelen opmuntrer os bestemt til at søge, men den viser os også, hvor vi skal søge, og uden at rødme overbeviser den os også om, at vi vil finde alt, hvad vi søger og mere til i dens budskab. "Søg og I skal finde", siger Jesus (Matt 7:7-8).

I Ordsprogenes Bog står den personificerede Visdom "på højderne ved vejen, ved indgangen til byen" og råber til hver forbifarende: "Lyt!" og lover at lade sig finde af enhver, som søger hende (8:1-21). I Sl 119 siger salmisten i vers 105: "Dine ord er en lygte for min fod, et lys på min sti". I Johannes Evangeliet siger Jesus: "Jeg er verdens lys. Den, der følger mig, skal aldrig vandre i mørket, men have livets lys" (8:12). (Læs også 1 Kor 1:30, 2 Tim 3:14-17)

"Gud har talt" på en definitiv måde, i tidligere tider til fædrene ved profeterne, til os ved sin Søn (Heb 1:1-3). Og det er altafgørende for Hebræerbrevets forfatter at fastslå overfor sin menighed, at det er kun ved at modtage og holde fast ved bekendelsen til Jesus, at vi frelses.

Og Johannes formulerer sig lige så absolut: "Jesus gjorde også mange andre tegn, som hans disciple så; dem er der ikke skrevet om i denne bog. Men dette er skrevet, for at I skal tro, at Jesus er Kristus, Guds Søn, og for at I, når I tror, skal have liv i hans navn" (Joh 20:30-31). (Læs også 1 Joh 5:10-12).

Jesus understregede igen og igen sit ords autoritet, evige gyldighed og uforgængelighed; ikke mindst i Johannes-Evangeliet understreger han for sine disciple, hvor vigtigt det er, at de holder fast ved hans ord. Elsker man Jesus, vil man "holde fast ved hans ord" (Joh 14:23).

Og når Jesus efter opstandelsen samler sine disciple igen, er Skriften meget i fokus, og han sender dem ud i verden med et definitivt budskab (Luk 24:44-48) og med en befaling om at gøre alle folkeslag til hans disciple og lære dem at holde alt det, som han har befale dem (Matt 28:19-20).

Apostlene lægger afgørende vægt på, at det, de prædiker og lærer, har de modtaget fra Herren og nu videregiver til menigheden, og at menigheden igen skal videregive, hvad den har modtaget og det i slægt efter slægt til Herren kommer igen i herlighed. "Kæmp for den tro, som én gang for alle er overdraget de hellige", skriver Judas (vers 3).

Skal vi konkludere på det med de tre måder at være religiøs på, må det blive, at i nytestamentlig (og apostolsk) forstand

kan man kun være kristen på den deduktive måde.

Det betyder også, at vi så må finde os i at blive kaldt fundamentalister, selv om vi på det bestemteste lægger afstand til den måde, islamisk fundamentalisme praktiseres på, ja også den måde den politiske kristne højrefløj i USA praktiserer sin religionsudøvelse på.

Reduktive: Intellektuel

Det betyder ikke, at der ikke kan være værdifuld indsigt at hente fra dem, der er kristne på den reductive måde og navnlig den induktive.

Eksistensteologien med Rudolf Bultmann som dens førende eksponent er et godt eksempel på den reductive måde at være kristen på. Eksistensteologien forudsætter en radikal anderledes måde at tolke og forstå Bibelens budskab på. Øvelsen er nu at forstå kerygmaet (dvs. det kristne budskab) i dets "betydningsfuldhed" for det moderne menneske, dvs. for dets selvforståelse og for fuldendelsen af dets eksistens i verden.

Tolkningen spørger om den nytestamentlige forfatters eksistensforståelse og vil gøre denne forståelse synlig som en mulighed, også for dem, der hører eller læser om den. Tilhøreren skal over en afstand af årtusinder se sig kaldet ind i den samme afgørelse, som Jesus stillede sine samtidige over for: at vinde eller miste liv, dvs. sig selv.

En sådan tolkning nødvendiggør den såkaldte afmytologisering af Bibelen, og dermed benægtes, at Gud handler i tid og rum, hvormed det bibelske åbenbaringsbegreb (og også frelseshistorien) sættes ud af kraft.

I stedet for talen om Guds handlen uden for mennesket, kommer det nu til at handle om menneskets grundeksistens. At tale om "Gud i sig selv" er ikke længere muligt: kun om "Gud for mig" kan der tales. Objektiv vished om Gud kan man heller ikke længere have; tilbage er kun troen. (Skrevet med "Teologisk Ordbog" som kilde).

Megen forkyndelse i tiårene mellem 50 og 80 var domineret af eksistensteologien, ikke mindst i den folkekirkelige sammenhæng, men for menigmand var og er eksistensteologien uhyre filosofisk og intellektuel, så nogen folkelig opbakning fik den ikke. Tværtimod skete det, at kirkerne mange steder tømtes for kirkegængere. En præst som Grosbøll er

i virkeligheden et levn fra dengang (af den mere ekstreme slags).

Induktive: Folkelig appel

Så er der i dag langt mere folkelig appel i den induktive måde at være religiøs (kristen) på. Den måde er som skabt til den postmoderne tidsalder med dens opgivelse af de store fortællinger til fordel for de mindre, mere individuelle og personlige fortællinger, med dens hang til det esoteriske, det irrationelle og mystiske ("der er mere mellem himmel og jord"), til spirituelle oplevelser og til sjælevandring og reinkarnation. Flertallet i dag vil hævde, at de har et eller andet forhold til Gud, nok ikke så meget til Gud som person som til Gud som kraft eller "energi", og mange vil påberåbe sig en eller anden religiøs erfaring og en tro på en eller anden form for liv efter døden.

Der er for de flestes vedkommende endnu en meget lang vej til kristendommen og til en personlig, levende tro på Jesus som Herre, og mange vil ikke være beredt til at tage dette skridt af overgivelse til Jesus; for enhver form for overgivelse og dermed af suveræniteten over sit liv er for de fleste postmoderne en aldeles umulig situation.

Men mulighederne for at komme i dialog med mennesker om spørgsmål, som transcenderer livet og dagliglivets erfaringer, er for en tid i det mindste

blevet meget større. Her må vi som kristne bare gøre os klart, at selvom den lyttende, forstående og sympatiske indstilling altid er den, vi kommer længst med, og den som kristendommen i det mindste indirekte anbefaler, så er vores virkelige anliggende altid, at mennesker skal komme til at lære Jesus Kristus at kende. Ikke nødvendigvis på vor måde, men som "Vejen, sandheden og livet", som den eneste, som åbner døren til Guds rige, den eneste Frelser fra synd, død og fortabelse, den eneste, hvem fremtiden tilhører, fordi liv og død, den nuværende og kommende verden er underlagt ham.

Historie og fornyelse

Eksperimenteren med måder at nå mennesker på, med fornyelse i bredeste forstand er en del af den nødvendighed kirken er sat i, ja en del af sendelses- og missionskaldet at nå alle med det frelsende budskab.

I den sammenhæng kan vi lære meget af de sociologiske analyser og modeller, også af en bog som "Religiøse grundfarver". Men skal vi kunne være kirke effektivt ikke mindst i vor egen tid, må vi være virkelig fortrolige med vor egen identitet, dvs. vi må være rodfæstet i vor historiske arv fra Jesus og apostlene, men samtidigt må vi aldrig glemme, at troen er noget levende, og troen er i bevægelse opad mod "Zions bjerg, den levende Guds by, det himmelske Jerusalem" (Heb 12:22), men at troen også er praktisk og altid kaster et mangefold af indsigt og gode initiativer af sig langs vejen (se eksemplerne herpå i Heb 11; se også Heb 13:15-16; Jak 2:14-26; Gal 5:6).

Hvilken farve foretrækker nu læserne af dette blad? Det kan jeg jo ikke vide, selvom jeg kan have en formodning om det. For mig er det imidlertid rimeligt klart, at den reductive model kan vi ikke anbefale.

Grundliggende må vi være deduktive, men med meget at lære af den induktive model. Skriften må dog altid i sidste instans afgøre for os, hvad der er sandhed, og hvad der ikke er det.

Men vi må insistere på, at med til være sand kristen hører en erfaring af Gud, et liv og et fællesskab med ham, for at være kristen er ikke alene at tro noget bestemt, tro på Jesus Kristus, men også at være i Kristus.

Hvorfor beder vi?

Af Louis Nielsen

I dag skal der sættes tal og procenter på alle ting. Skemaundersøgelser, udregninger, grafer og statistikker spiller en større og større rolle. Det er næsten som om, vi tror, at statistikken eller grafen fortæller den fulde sandhed om enhver ting. Selv om ting, som i sagens natur må være mere end vanskelige at sætte tal på, stilles op i grafer. Som nu f.eks. om bøn.

Konklusionerne på sådanne undersøgelser er da heller ikke entydige, og man får en fornemmelse af, at de afhænger nok så meget af, hvem der drager dem. Medens nogen undersøgelser hævder at bøn faktisk udvirker noget, er der andre, som påstår at "bevise", at bøn tværtimod gør mennesker, f.eks. hjertepatienter mere ængstelige og dermed forværrer deres tilstand. Om man når til det ene eller andet resultat afhænger nok en hel del af, hvem iattageren er, og af hvilken indstilling han eller hun i forvejen har til det, der undersøges.

Motivet til at bede skulle iøvrigt helst ikke være økonomisk, altså at vi får noget ud af at bede. Det får vi uden tvivl, men motivet må ikke være det.

Bønnens start

Næsten lige så langt som vor viden om mennesker i forholdet til Gud rækker, lige så langt rækker bønnens historie. Helt hvad det betyder, når der om Sets søn, Enosh siges, at "dengang begyndte man at påkalde Herrens navn" ved vi

ikke, men "påkalde" udtrykker en eller anden personlig holdning til Gud, at man søgte ham, kaldte ham til hjælp, måske tilbad ham.

Et gudsforhold var der, og en kommunikation var der. Og det er vel kernen i bøn, en tro på ham, en søgen ham, en kommunikation med ham, en erkendelse og bekendelse af at være afhængig af ham.

Og den livline til Gud, som bønner er, er et fremtrædende træk i troens folks liv fra Abraham og frem til vor egen tid. Abraham taler med Gud, det gør Jakob også, og Moses og Job og Samuel og David og Elias, Asaf, Jeremias, Daniel og Nehemias, og Jesus og Paulus og tal-løse andre, kendte som ukendte. Kan vi overhovedet forestille os et liv med Gud, som er uden bøn.

Hvorfor beder vi?

Men hvad får mennesket til at bede? Er vi født med det? Føler vi ligefrem en instinktiv tilskyndelse til at gøre det? Beder vi for at få? for at gøre Gud opmærksom på os, for at gøre os selv interessante for Gud? Er bøn blot en eller anden form for selvforydelse? en mental ting med psykoterapeutisk effekt, samtale med vort eget indre?

Spørgsmålene er utallige, og svarene blæser ofte for vinden. Og det gør heller ikke så meget, for at kende dem bringer os ikke meget nærmere på bønnens mysterium.

Hvert af vore spørgsmål kan sandsynligvis besvares med et "ja", og svarene vil

måske også give os et indblik i, hvordan vi er som mennesker, men det bringer os ikke meget nærmere grundspørgsmålet: Hvorfor bede? og ikke meditere, tænke efter, tale med sig selv, spørge stjernerne, opsøge en person med clairvoyante evner?

Gud opfordrer til bøn

Naturligvis er der situationer, ofte af nød, fortvivlelse og angst, hvor mennesker kalder på "den ukendte Gud" og oplever, at den sande, levende og virkelige Gud i Himlen hører dem og svarer på deres nødråb.

Om det vidste allerede Salomo besked (1. Kong 8:41 f.), og Paulus siger det eftertrykkeligt i sin tale i Athen: "for at de (folkene) skulle søge Gud, om de kunne famle sig frem og finde ham, som dog ikke er langt borte fra en eneste af os" (ApG 17:27; se også ApG 14:16-17).

Guds forsyn er udtrakt til alle hans skabninger - også dyr, marker, skove, floder, bjerge, have og søer er under hans vedvarende skaberomsorg - men mennesket er som skabt i hans billede særlig genstand for det, og kan i modsætning til den øvrige skabning forholde sig bevidst til det.

Bøn i den her betydning, fortæller os, at der findes sådan et fænomen som Guds forsyn og det bringer også for dagen, at vi som skabninger er dybt afhængige af Gud, og at der findes spidsbelastninger i vort liv, hvor vi må vedkende os det.

Men når det gælder bøn i den forstand, som Bibelen mest taler om den, og som

kristne mener, når de taler om bøn, så behøver vi Guds åbenbaring og lys over, hvad bøn er. Så må vi søge til Skriften.

Og her lyder svaret, at vi beder først og fremmest, fordi Gud selv indbyder os til det, og fordi Helligånden, med hvilken enhver sand kristen både er døbt og besejlet, tilskynder os til at bede, og beder for os og i os.

Gennem sine profeter lovede Gud, at han engang i fremtiden ville udgyde "nådens og bønnens ånd" over Davids hus og Jerusalems indbyggere (Zak 12:10). I lyset af, hvad Jesus lærte sine disciple (Joh 14-16) om den nye relation mellem ham og dem efter opstandelsen og Helligåndens komme er det næppe helt ved siden af at identificere "nådens og bønnens ånd" med Helligånden (Se Rom. 8, ikke mindst vers 23, og Ef 6:18).

Bønnens nødråb

Det at bede er ofte i Skriften associeret med og indeholdt i "at søge". Og her er det først og sidst Gud, vi opfordres til at søge, og at vi må og kan søge til Gud betragtes som en nåde mod os, et udslag af Guds trofasthed og godhed mod os og hans villen os det allerbedste.

F.eks. forudsiger Moses Israels kommende frafald fra Gud og de ulykker, som vil følge hermed. Trods det står døren til Gud åben, og, siger Moses: "Men derude (i de lande, Herren har fordrevet dem til) skal I søge Herren din Gud, og du skal finde ham, hvis du søger ham af hele dit hjerte og hele din sjæl, når du er i nød, og alle disse ting rammer dig engang i fremtiden, og du vender om til Herren din Gud og adlyder ham. For Herren din Gud er en nådig Gud, han lader dig ikke i stikken, han ødelægger dig ikke, og han glemmer ikke den pagt, han tilsvor dine fædre" (5 Mos 4:29-31).

I den drøm, Salomo havde i nat-ten før templets indvielse, tilkendegav Herren for Salomo, at der på grund af folkets synd og frafald fra tid til anden ville komme dårlige tider, alligevel skulle det vide, at hvis det så "ydmygede sig og bad og søgte hans ansigt og vendte sig fra dets onde veje, da ville han høre dem fra himlen og tilgive deres synd og læge deres land" (2 Krøn 7:14).

Og igennem Jeremias forkynder Herren for sit ødelagte, ydmygede og

forhånede folk: "Jeg ved hvilke planer, jeg har lagt for jer, siger Herren, planer om lykke, ikke om ulykke, om at give jer en fremtid og et håb. Råber I til mig, og går I hen og beder til mig, vil jeg høre jer. Søger I mig, skal I finde mig. Når I søger mig af hele jeres hjerte, er jeg at finde, siger Herren" (Jer 29:11-14).

James Montgomery kommer i sin salme "Bøn er vort hjertes dybe trang" ind på flere aspekter af, hvad bøn er, men i salmens fjerde strofe sammenfatter han det, som de vers, vi har citeret fra, har som deres gennemgående appel:

*"Bøn er den angerfuldes røst,
som vender sig fra syndens vej.
"O, se han beder!" hvilken trøst,
og Himlens engle glæder sig"*

Det giver et helt andet perspektiv og en helt anden indstilling til bøn end den popsmarte, som vi begyndte med. Og måske er det denne side ved bøn, vi så desperat har brug for at genopdage. Denne med en "sønderbrudt ånd, et sønderbrudt og sønderknust hjerte" (Sl 51:18-19; se også Sl 34:19).

"For dette siger den højt ophøjede, som troner for evigt, og hvis navn er Hellig: Jeg bor i det høje og hellige og hos den, der er knust, hvis ånd er nedbøjet, for at oplive den nedbøjede ånd og oplive det knuste hjerte. Jeg anklager ikke for evigt og vredes ikke for altid; for så ville deres ånd svigte for mine øjne, den livsånd, jeg selv har skabt" (Es 57:15-16).

Og Jesus taler i samme ånd og på samme måde, når han siger: "Kom til mig, alle I, som slider jer trætte og bærer tunge byrder, og jeg vil give jer hvile" (Matt 11:28).

"Vi beder først og fremmest, fordi Gud selv indbyder os til det, og fordi Helligånden tilskynder os

Hvem vi beder til

Som konklusion på vore refleksioner over bøn i denne omgang er vi blevet ledt bort fra den bibelsk og kristeligt set lidt fjollede måde (som heller ikke har nogen bibelsk substans) at anskue bøn på, som vi indledte artiklen med.

Bøn skal ikke vurderes efter, om den "kaster noget af sig" eller ikke, heller ikke efter dens mentale og terapeutiske virkninger eller mangel på samme.

Af afgørende betydning for bønnens virkelighed er ikke, hvad der foregår hos os, selv om det er os, som beder. Hvis ikke der er en Gud, som hører og svarer, er bønningen ikke meget bevendt.

Det hjalp ikke ba'alpræsterne, at de bad den ganske dag, kom i ekstase, dansede og snittede sig selv; derved kom der ikke ild ned fra himlen. Men da Elias bad til Gud i himlen, den levende og sande Gud, kom der ild og siden hen regn. Forskellen er ikke bønningen, men Gud.

Som kristne tror vi på en levende Gud, himlens og jordens skaber og vor Herres Jesu Kristi Fader, og han har bedt os, ja indbudt os til at søge ham, og når vi gør det, leder vi ikke ud i tomheden (Es 45:7), men møder ham.

Og han har lovet at lade sig finde af os, når vi søger ham af oprigtigt hjerte. Ingen kalder på hans navn forgæves. Men naturligvis må vi komme i oprigtighed, dvs. med omvendelse og lægge afstand til alle afguder, vore sjæle klæber sig til, til al synd, uret, ondskab og hvad der mishager ham.

Vi behøver ham, vi trænger til ham, trænger til, at han forbarmer sig over os, tager imod os, frelser os, hjælper os. Og netop det er bønnens væsen.

Af Carsten Thomsen

Barabbas er en tragisk figur i verdenslitteraturen. Frit baseret på den historiske Barabbas, som blev frikendt i stedet for Jesus, tegner Pär Lagerkvist et portræt af den moderne skeptiker med et indre tomrum, som søger efter mening og kærlighed i en verden uden Gud.

Kun få andre steder, som for eksempel hos Albert Camus, får vi tegnet et så uafryseligt portræt af det moderne menneskes troskrise.

Den svenske forfatters sprog er nøgternt og spartansk, men uhyre effektivt. Den korte roman starter med Barabbas' refleksioner over Jesus og sin frifindelse:

“Fra første stund han så ham inde i borgegården havde han følt, at der var noget mærkeligt ved ham. Hvad det var kunne han ikke sige, det var bare noget han følte. Han syntes han aldrig havde set et sådant menneske før.”

Han bliver draget af Jesus, som døde i stedet for ham. Han søger til korset, senere til graven, han besøger Lazarus, men hele tiden har han rationelle forklaringer på, at miraklerne ikke er sket. Det mørke han oplever ved korset er kun på grund af hans dårlige syn efter at have været i fangehullet, disciplene har stjålet Jesu legeme, det er klart. Og Lazarus kan umulig have været død.

Selvom han forsøger at forstå og lære de kristne at kende, holder han sig hele tiden en armslængde fra troen:

“Han brød sig ikke om deres “broderskab” og deres “kærlighedsmåltider” og deres “Elsker hverandre”. Han var sig selv. Og i sit forhold til ham, som de kaldte Guds søn, til ham den korsfæstede, var han også sig selv, som i alt andet. Han var ingen træl for ham sådan som de! Han var ikke en af dem som sukkede og tilbad ham. Hvordan kan man *ville* lide? Når man ikke behøver det, ikke er tvunget til det. Sådan noget er jo ubegribeligt og indgyder næsten væmmelse, når man tænker på det.”

I anden del af romanen møder vi Barabbas en del år efter frigivelsen. Han er nu slave i de frygtede romerske miner og

er lænket sammen med fangen Sahak. Barabbas fortæller om sit møde med Jesus, og Sahak fortæller glædesstrålende om sin enfoldige tro på Mesteren. Sahak har fået indgraveret navnet Jesus Kristus på bagsiden af sit slaveskilt, og Barabbas får gjort det samme på sit.

Men de to fangers hemmelighed bliver opdaget, og de anklages for forræderi. Sahaks ubøjelige vidnesbyrd foran de romerske ledere er stærkt, men så vender prokuratoren sig om mod Barabbas:

**At Barabbas råber
ud i mørket, ud i
det ukendte er for
Lagerkvist det
jordbundne og
“oplyste” menneskes
troskrise.**

- Og du? Tror du også på denne kærlige gud? Barabbas svarede ikke.

- Svar! Gør du? Barabbas rystede på hovedet.

- Ikke? Hvorfor bærer du så hans navn på din brystplade? Er han ikke din gud?

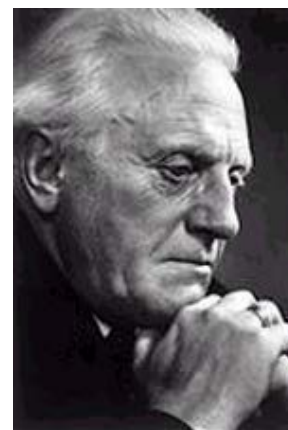
- Jeg har ingen gud, svarede Barabbas endelig så lavmælt at det næppe kunne høres. Men både Sahak og romeren hørte det. Og Sahak så på ham med et blik så fuld af smerte, fortvivlelse og bestyrtelse over hans ubegribelige ord, at Barabbas følte det trænge ind i sig, helt ind i sit allerinderste, selv om han slet ikke mødte det.

- Men jeg forstår ikke, sagde romeren. Hvorfor bærer du da dette “Kristus Jesus” indristet på din brystplade?

- Fordi jeg gerne ville tro, sagde Barabbas uden at se op på nogen af dem.

Tjener verdens hersker

Barabbas bliver frigivet, mens Sahak korsfæstet. Senere bliver Barabbas fremmet til slave i statholderens palads i Rom.

En aften ser han pludselig huse i brand i gaderne, og nogle der råber “det brænder. Det er de kristne, der sætter ild til Rom”. Barabbas tror, at nu er frelseren kommet tilbage for at tilintetgøre denne verden, som han har lovet. Og han griber en fakkell og begynder at sætte ild til husene.

“Nu viste han rigtig sin magt! Og han, Barabbas, ville hjælpe ham! Barabbas den fortabte, hans fortabte broder fra Golgata, han ville ikke svigte! Ikke nu! Ikke denne gang. Det bredte sig. Alt var et eneste, uoverskueligt ildhav. Hele verden stod i brand. Se hans rige er kommet!”

Barabbas bliver arresteret og kastet i fangehullet sammen med de kristne, som er blevet anklaget for branden. Her møder han apostlen Peter igen og begynder at snakke med ham. Barabbas indrømmer, at han ønskede at hjælpe dem og deres Frelser ved at sætte verden i brand. Peter ryster trist på hovedet og siger, at det var Cæsar, som havde startet branden.

- Det var denne verdens hersker, du hjalp. Ham som det står på dit slaveskilt at du tilhører, ikke den Herre hvis navn er krydset over på det. Du tjente uden at vide det din rette herre...vor Herre er Kærligheden, tilføjede han stille.

Barabbas bliver korsfæstet med de andre, og mens de kristne taler trøstende sammen taler ingen til ham.

Kun Barabbas hang alene tilbage, endnu i live. Da han følte døden komme, den som han altid havde været så bange for,

sagde han ud i mørket, som om han talte til det:

- Til dig overgiver jeg min sjæl.
Og derefter opgav han ånden.

Per Lagerkvists forfatterskab kredser meget om spørgsmålet om ondskab og angst for døden og især om Guds eksistens. Lagerkvist gjorde oprør mod sine forældres pietistiske lutheranske tro og kaldte sig i stedet "en troende uden

tro, en religiøs ateist".

At Barabbas råber ud i mørket, ud i intetheden og det ukendte er for Lagerkvist det jordbundne og "oplyste" menneskes troskrise. At leve sit liv skuen kun mørket og døden forude er ikke et triumferende sejrsråb over Guds død, men et fortvivlet eksistentielt dilemma, fordi den religiøse følelse og den transcendent higen stadig rumler rundt i sjælens afkroge.

De fleste vælger ikke at tænke for meget over konsekvenserne af deres

manglende tro på noget ud over dem selv og overgiver sig i stedet til timelige adspredelser, familie, bolig, karriere, rejser osv. Få, som Lagerkvist, lægger al sin iver i at bryde arm med dilemmaet.

Barabbas er kun en tilskuer til det kristne liv, og Kristus forbliver for ham kun en død mand på et kors. Det er aldrig blevet personligt for ham. Han udgiver sig på et tidspunkt halvhjertet for at være en kristen, men stående overfor et ultimatum vælger han sig selv.

Crash

Crash vandt prisen som årets film ved Oscar-uddelingen i februar. Det er en vred og dystert film om racisme. Hver eneste scene er badet i stereotyper, fordomme og intolerance. Vi går fra filmen med mange spørgsmål om, hvordan vi ofte vurderer og fælder dom over mennesker, som vi kun har et overfladisk kendskab til. Ikke blot mennesker af en anden race, men ung, gammel, rig, fattig, mand og kvinde.

Crash følger en række forskellige personer, hvis liv krydser - eller rettere støder ind i hinanden i løbet af to begivenhedsrige døgn i Los Angeles.

En sort kriminalassistent, med en døende moder og en broder på vej ud i kriminalitet. To unge sorte biltyve, som konstant debatterer den måde, de bliver behandlet på i samfundet, en ambitiøs, mediefikseret advokat og hans spolerede og ensomme kone, en racistisk politimand, som foragter sin mere idealistiske unge partner, en succesfuld hollywood-instruktør og hans kone, en persisk immigrant, som køber en pistol for at beskytte sin butik, og en fattig mexikansk låsesmed og hans datter, der er bange for kugler.

Alle er enten ofre for racisme eller skyldige i det - men jo længere man kommer ind i de små fortællinger, jo mindre betyder hudfarven. Vi finder ud af, at racismen i virkeligheden dækker over mere grundlæggende menneskelige træk såsom had, frygt, fejlslagne ambitioner og ensomhed.

Den racistiske betjent ydmyger og beføler en sort kvinde under en anholdelse - men senere finder vi ud af, at han også kæmper for at redde sin døende fader,

mens han slår hovedet mod en mur af bureaukratiske sygeplejersker. Hans vrede og frustrationer går ud over andre. Senere i filmen redder han heroisk den selvsamme kvinde fra døden, som han befølte under anholdelsen.

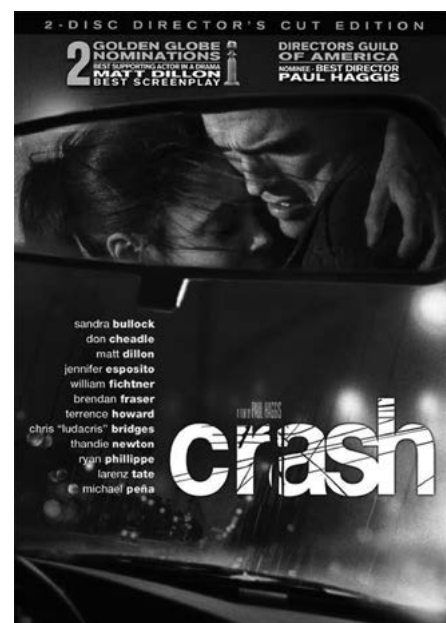
Og den vrede persiske købmand ser på sig selv som en god person, der er omringet af tyve. Men da hans butik bliver plyndret, driver vreden ham til et mordforsøg - noget han rystende forfærdes over, at han nogensinde var i stand til.

Det lyder fortænkt på papiret, men de små krøller på fortællingerne virker i filmen. Gennem en professionel instruktion og glimrende skuespilpræstationer tror vi på dramaet.

Provokation

Crash er en bevidst provokation. Et slag i vores ansigt, så vi vender og drejer den måde, hovedpersonerne i filmen reagerer på. Stereotyperne er der fra starten, men instruktøren Paul Haggis ønsker, at vi ser på personer en ekstra gang, før vi dømmer dem alt for hårdt.

Haggis fokuserer mest på de menneskelige brister, selvom han ikke forfalder til at udpege en syndebuk - de fleste personer i filmen er på en eller anden måde blinde og fordomsfulde - men gennem deres "sammenstød" lærer de også en hel del om sig selv - og for nogle af dem bringer denne indsigt dem et skridt videre, selvom det er svært at være særlig optimistisk på deres vegne - der er bestemt ikke de store forløsende slutscener, som kunne have gjort det til en lidt mere forsonlig filmoplevelse.

Kristent Perspektiv udgives af Perspektiv Bibelskole. **Sekretariatet** v. Henning Lytje, Falen 61A, 5000 Odense C, tlf. 74415540. **Ekspedition:** Gerda Jessen Sørensen, Lindevej 56A, 5250 Odense SV, tlf. 66132048. **Redaktion:** Carsten Thomsen (ansv. red), Hvidbjergvej 9, 1th, 2720 Vanløse, e-mail: ctpress@mac.com, tlf. 38 71 25 74, Louis Nielsen, Lungstedløkken 2, 5250 Odense SV, tlf: 65 96 38 37, e-mail: louis.nielsen@mail.dk. Bladet **udgives** 4 gange om året. Det udsendes gratis til studerende på Perspektiv Bibelskole. **Årsabonnement:** 125 kr. **Hjemmeside:** www.kristentperspektiv.dk